

DET TEOLOGISKE
MENIGHETSAKADEMIET

S. 4 HOVEDSAKEN: PRESTEROLLEN
S. 9 – VÅG Å SNAKKE OM GUDS KALL
S. 10 FRA HYRDE OG LÆRE TIL TRØSTE OG BÆRE

S. 12 BIBELOVERSETTEREN
S. 15 MF PÅ TOPP I STOR EVALUERING

LYS OG LIV

NR.3/17
83. ÅRG.

TEMA

Prester i vår tid

VIDAR L. HAANES

Rektor

Vi trenger flere prester

Hva er en prest i vår tid? MF har utdannet prester i mer enn hundre år. Både presterollen og utdannelsen har endret seg, om enn ikke i samme takt som samfunnet og kulturen. Selv om kirken og de kirkelig tilsatte spiller en betydelig rolle både nasjonalt og lokalt, er ikke prestens posisjon i offentligheten noe som er gitt. Presten og menighetens tilsatte må i større grad enn tidligere skape seg en plattform for tjenesten, og fylle det mulighetsrommet som foreligger. I tillegg må det utvikles mer og bedre samarbeid med frivillige i menighetene. Dette er en god utvikling.

Vi bør komme bort fra tanken om at alt var så mye bedre før. Interessen for tro og religion er betydelig høyere i dag enn for noen tiår siden. Presten oppleves som nærværende og viktig i samtale, veiledning og i forbindelse med livets store høytider. Presten har ansvaret for forkynnelsen og nådemidlene, og er en leder av menighetens åndelige liv. En prest må også kunne arbeide blant mennesker med helt ulike oppfatninger, i dialog med mennesker fra andre trossamfunn og religioner, innvandrere og flyktninger. Det krever kompetanse.

Vi trenger flere prester, og bedre rekruttering til prestedtjeneste er avgjørende i tiden fremover. Ved MF er det svakt økende søkning til profesjonsstudiet i teologi. Vi håper denne positive utviklingen fortsetter. Våre studenter skal ut i arbeidslivet, og MF måles på om de utdanninger vi tilbyr er relevante for samfunnet, skolen og kirken. Vi tilbyr profesjonsutdanninger som kvalifiserer til å bli prest, diakon, kateket eller lektor. Alle disse yrkene er samtidig kall, meningsfulle tjenester med og for andre mennesker.

Dette semesteret har vi tatt imot rundt 600 nye studenter og mer enn 30 pretestudenter. Vi ønsker å gi disse den best tenkelige utdanningen med høy kvalitet og stor relevans for tjenesten. Til det kreves gode lærere og et godt studiemiljø. I tillegg kan dere bidra med omtanke, forbønn og gaver. Vi ser frem til et nytt studieår!

Innhold

S. 9

– VÅG Å SNAKKE OM GUDS KALL

Den norske kirke kommer til å trenge mange nye prester i årene som kommer. Hvordan møter biskoper denne utfordringen?

S. 10

PRESTEROLLEN DE SISTE HUNDRE ÅR

Hva har skjedd med presterollen de siste hundre år? Og er endringene gode?

S. 12

BIBELOVERSETTEREN

En enkel telefonsamtale fra NMS endret livet til amerikaneren Matthew Monger.

UTGIVER

Det teologiske menighetsfakultet
Pb 5144 Majorstuen, 0302 Oslo
Telefon: 22 59 05 00
E-post: lysogliv@mf.no
Bankkonto: 6038 05 58583
www.mf.no

Bladet kan lastes ned elektronisk på mf.no (gratis tjeneste)

REDAKSJON

Fredrikke R. Aadland, fung. redaktør
Lena S. Sandvik, redaktør (permisjon)
Hilde Arnesen, journalist
Atle O. Sjøvik, red. medlem

PRODUKSJON OG TRYKK

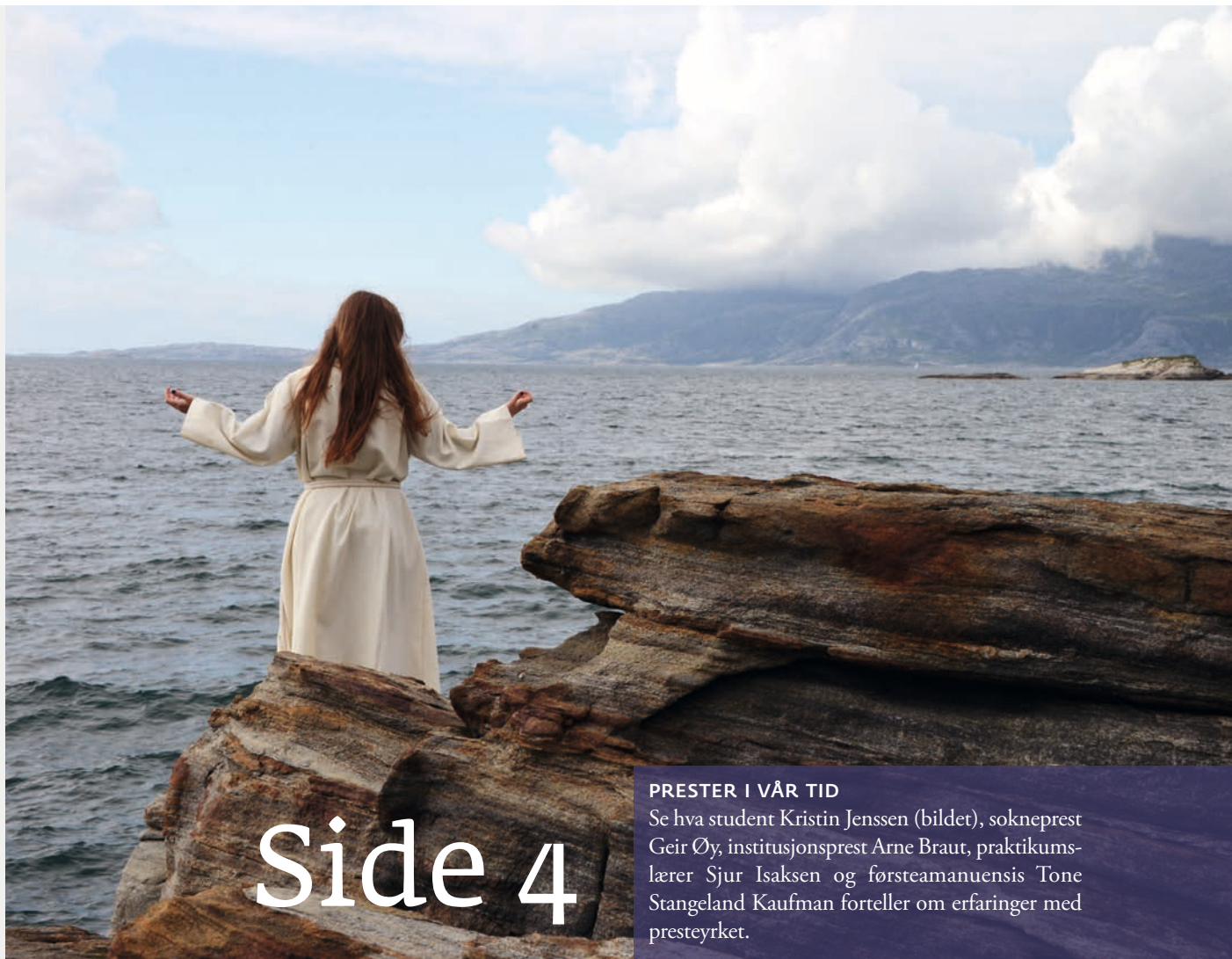
Foto på omslag: Fredrikke Ree Aadland
Layout/trykk: Østfold Trykkeri AS
www.ostfold-trykkeri.no

ANNONSEINFORMASJON

Ønsker du å annonsere i bladet, ta kontakt med Fredrikke Ree Aadland. Har du andre spørsmål er du velkommen til å kontakte oss.

20 000 abonnenter mottar bladet fire ganger i året. Abonnementene består av MF-venner, tidligere studenter og ansatte, alle menighetsråd, kirkelige organisasjoner og institusjoner. Ved kildehenvisning kan artikler i *Lys og liv* gjengis fritt.

Side 4

PRESTER I VÅR TID

Se hva student Kristin Jenssen (bildet), sokneprest Geir Øy, institusjonsprest Arne Braut, praktikumlærer Sjur Isaksen og førsteamanuensis Tone Stangeland Kaufman forteller om erfaringer med presteyrket.

S. 16

«DA KJENTE JEG DET!» X 2

Praktikumsleder Fredrik Saxegaard skriver om det å være prest mellom fast og flytende.

S. 21

FANT UKJENTE FORBINDELSER

– Vikingene kan ha vært i Kroatia, sier MF-professor Victor Ghica. Han har oppdaget tidligere ukjent kontakt mellom Skandinavia og Vest-Balkan.

FREDRIKKE REE AADLAND
REDAKTØR

Synet på tilværet? Som ung student møtte eg kallet frå Gud til å bli ein personleg kristen. Da eg fylgde det, fekk livet nytt innhold, og det eg da fann og bygde på, det held framleis.

Sitatet tilhører prest Kåre Ree, min bestefar. Han var en av fem som ble ordinert i Nidaros domkirke 27. august 1945. Den gang var det vanskelig å få jobb som prest. Slik det også var i 1901. Da var det 190 søkere til 40 stillinger. 10-15 år senere var det et presteunderskudd. Spoler vi frem til 70-tallet, ser vi mange teologi-

studenter. I dag er det færre.

La oss likevel ikke fortvile. Det er både lys og liv!

- Jeg føler meg kalt til å bli prest, sier Kristin Jenssen, s. 4. Hun er en av MFs teologistudenter. Allerede i 10. klasse merket hun pretekallet.

Hvorfor bli prest?

- Det er verdifullt å ha så mange arenaer der du kan dele evangeliet. Du kan få bety noe både for enkeltmennesker og familier, sier sokneprest Geir Øy.

Fredrik Saxegaard løfter frem den

sterke følelsen av glede og takknemlighet over å få være prest i sin kronikk.

Dette nummeret kan ikke gjenspeile alle sider ved presters hverdag. Men vi trekker frem noen glimt, som vi håper kan inspirere, engasjere og oppmuntre. For nå trengs det en rekrutteringsdugnad. Kanskje du kjenner noen du kan be for, slå av en prat med og oppfordre til å studere teologi?

FØLG MF PÅ FACEBOOK:

facebook.com/menighetsfakultetet

Kjenner prestekallet

– Du er prest, men også gjest. Rådet fra MF-lærere ble viktig for Kristin Jenssen under årets sommerjobb.

TEKST OG FOTO: FREDRIKKE REE AADLAND

– Det var egentlig en ørkenvandring, det første året på MF. Jeg ble slått i bakken av hvor teoretisk studiet er. Men så har jeg hatt aha-opplevelser ute i praksis. Folk stiller spørsmål, som hva ulike konfesjoner står for. Da får jeg bruk for det jeg har lært på forelesninger. Heldigvis!

Kristin Jenssen ler lett, før hun utdyper:

– Det er fint å se at MF gir den nødvendige faglige tyngden til studentene. Den er god å ha med seg. Og praksisen, som jeg nå har hatt her i Bodø, den gir ny giv til å studere for studiets del.

Hun er glad teologistudiet har åpnet opp for mer praksis underveis enn tidligere, men mener menighetspraksis i fire uker ikke holder.

– For meg har praksiserfaringene vært helt avgjørende for å fortsette med studiet. Der får jeg påfyll, og jeg føler at jeg er på riktig sted. For min del kunne det gjerne vært ett helt år i praksis underveis. Det ville gitt verdifulle erfaringer.

YDMYK I TJENESTEN

Før prestestudenter skal ut i sommerjobb, kan de delta på et kurs i regi av ansatte ved MF. I vår var det praktikumlærer Sjur Isaksen og praksisleder Idun Strøm Sefland som holdt det. Jensen la særlig merke til en setning:

«Husk at du er prest, men også gjest».

– Det har nesten blitt som et mantra for meg. Jeg prøver å ha det med meg, både under gudstjenester og i sørgesamtaler med folk. Når jeg drar ut til øyer med få beboere, henter de meg med skøyta og åpner hjemmene sine. Da blir det på en fin måte tydelig at ja, jeg presten, men også gjesten. Det er en påminnelse til å være ydmyk i tjenesten.

DET SOM BÆRER

– *Hva kan du glede og grue deg til som prest?*

– Jeg var veldig spent før første dåp. Det gikk bra, men jeg klarte ikke å være helt tilstede. Det var godt de neste gangene, for da klarte jeg å se mer ut på folk. Jeg så hvor glade menneskene var for å bære barna til dåpen. Menigheten var også veldig med.

Jenssen gruer seg til begravelser, selv etter to års erfaring.

– På en måte håper jeg at jeg aldri slutter å gjøre det.

– *Hvorfor det?*

– Gruer jeg meg, føler jeg meg trygg på at jeg tar det på alvor. Og det hjelper meg til ikke å la noe være overlatt til tilfeldighetene.

Hun er takknemlig for kirkens ritualer, som de vi møter i begravelser.

– Ritualer og bønner bærer oss, og gjør det tydelig at dette er ikke endelig avslutning.

Det er viktig for meg at en i forkynnelsen favner både sorgen til de pårørende og den strimen av håp vi har.

VÅGE Å SNAKKE OM KALL

– *Hvordan vil du beskrive din presteidentitet?*

– Jeg er fortsatt i en prosess. Jeg var ikke av dem som begynte på MF for å ta ett år. Jeg var fast bestemt på å studere teologi. Underveis har jeg likevel blitt usikker. Nå hviler jeg mer og mer i det å tørre å si at jeg føler meg kalt til å bli prest.

– *Hva består den kallsfølelsen av?*

– For meg er det litt følelser. Men jeg vil også sammenligne det med det å velge den du skal gifte deg med. Du er kanskje ikke sikker i starten. Du er ikke alltid stormende forelsket. Men til syvende og sist må du ta et valg. Slik er det med prestatjenesten også. Det fremstår ikke alltid så attraktivt. Men du tar et valg. Og jeg tok egentlig det valget da jeg gikk i 10. klasse.

– *Hvordan er det å ta et så tydelig valg i en tid der unge kan ha svært mange valgmuligheter?*

– Med kallet, og valget om å bli ordinert, så må du si nei til en del ting. Men det er fint. Det er godt å bestemme seg for det. Jeg ser verdien i alt jeg sier ja til.

Nærheten til livshistoriene

Hvordan kan en prestjobb fortone seg? Her får du et innblikk i jobb-hverdagene til institusjonsprest Arne Braut og sokneprest Geir Øy.

Sokneprest Geir Øy.

Sokneprest Geir Øy har nå to og et halvt års erfaring med å bygge menighet et sted der det aldri har vært kirke før. Stedet er Knarvik, nord for Bergen.

– Vi sitter med en opplevelse av å ha hatt vind i seilene siden kirken åpnet i 2015. Jeg håper vi kan gjøre en god jobb før nyhetens interesse avtar.

Arbeid med gudstjenestene har hatt høyeste prioritet.

– Flere gir uttrykk for at det merkes. Gudstjenestedeltakelsen har økt med omlagt sytti prosent sammenlignet med frammøtet i den gamle kirken i Alversund, 6 km unna, og gudstjenestene som var i Misjonshuset i Knarvik månedlig.

Større variasjon og flere frivillige medarbeidere har bidratt til å gi gudstjenesten en ny vitalitet, mener Øy.

PRIORITERE DET EN HAR FOLK TIL

– Gudstjenester kan noen ganger oppleves upersonlige og stive. Vi ønsker at det skal bli lenger og lenger mellom slike opplevelser. Menigheten er gode på å drive kor for barn og voksne. Det er mye ugjørt på andre områder. Men konfirmantarbeidet blir stadig bedre, og i fjor startet vi klubb for mennesker med utviklingshemning. I år står ungdoms-klubb for tur, forteller Øy.

Soknepresten har gjentatt for menigheten at de skal gjøre det de har folk til – og la være med de de ikke har folk til.

– Både i stab og blant frivillige medarbeidere ønsker vi å utnytte de mulighetene vi har.

Øy slår gjerne et slag for viktigheten av kirkelig omdømmebygging.

– Siden mye er nytt her, jobber vi for gode oppslag om menighetslivet i lokalavisa. Kollegaen min er dessuten drevnen i sosiale medier. Dette er viktig i vår tid.

VERDSETTER ALLSIDIGHETEN

Arne Braut jobber som prest ved Cathinka Guldberg-senteret på Lovisenberg. Tidligere har han vært prostiprest og prosterådgiver i Ringerike.

– Det beste med å jobbe i menighet? Allsidigheten. En kan jobbe både administrativt, være tett på konfirmanter og besøke folk på sykehus. I Ringerike er det et stort kollegafellesskap. Det ga meg bred trening i et miljø fylt av prester. Og jeg fikk tett oppfølging.

Nå er han eneste prest på jobb.

– Det var veldig godt å ha med seg erfaringen fra Ringerike, når jeg skulle profilere og ta en presterolle her.

DELER EVANGELIET PÅ MANGE ARENAER

– *Hva er det fineste og mest utfordrende ved prestetjenesten i vår tid, Øy?*

– Det er meningsfullt å være prest. Det er verdifullt å ha så mange arenaer der du kan dele evangeliet. Du kan bety noe både for enkeltmennesker og familier. Du kan også ha en rolle i lokalsamfunnet. En prest vinner mye på å være opptatt av relasjonsbygging, sier Øy.

Han påpeker at det er utfordrende å virke i en sekularisert kultur der mange er likegyldige eller negative til den kristne tro.

– Men det i seg selv er jo en grunn til å være prest og bygge gode kristne fellesskap. At tro og livssyn er en forutsetning for yrkesutøvelsen vil alltid kunne være en utfordring.

MER ENN EN TEOLOG

Braut er hver dag sammen med mennesker som skal forsone seg med livet som har vært og døden som helt sikkert kommer. Da kan han kjenne takknemlighet for praksisen han fikk allerede fra studietiden av.

Institusjonsprest Arne Braut.

– Den eksistensielle nerven i prestehverdagen fanget interessen min tidlig. Å være prestevikar hver sommer ga viktige erfaringer. Praktisk teologi-seksjonen var dessuten tett på studentene. Det var mye snakk om det å være prest, ikke bare teologer. Jeg har inntrykk av at MF på den tiden ble stadig mer opptatt av presteerfaringen. For meg var også studentpresten viktig, samt utvekslingsåret ved Luther Seminary i USA.

At hans far er prest (nå biskop i Stavanger) virket kanskje noe rekrutterende på Braut, men det var ikke det mest avgjørende for yrkesvalget.

– Å se unge prester i min ungdomstid betydde mest for meg. De kunne jeg se opp til og lære av. De gode forbildene, og at yrket ligger så tett opp til det jeg er opptatt av – språk, historie, menneskemøter, tekst og musikk – gjorde at jeg var sikker på at jeg skulle bli prest da jeg startet teologistudiet.

- Du er en veldig god prest, Arnel sier beboer Ingvald Nilsen (89) når de to møtes i gangen.

PREST I FOLKS HJEM

Braut viser frem kapellet som er godt tilpasset rullestoler. På vei gjennom bygget hilser han alle med navn. Han vet godt hvem beboerne er – selv om det stadig er endringer i hvem som har senteret som sitt hjem. Vekslingen mellom ukentlige torsdagsandakter og samtaler på avdelingen kjennes viktig.

– Nærheten til de jeg er prest for her, setter jeg stor pris på. Jeg jobber jo i hjemmet deres. Og jeg trives godt med det sjømannskirkepreget som er her. Her er kombinasjonen av diakonal stiftelse, kultursted og å være tilstede der folk er. Det er en kraftfull kombinasjon!

Som sykehjemsprest er en tilstede ikke bare for beboere, men også deres familier. Nærheten til alle livshistoriene gjør inntrykk.

– Jobben her er som å være med inn i nye noveller eller romaner hver dag.

"Jobben her er som å være med inn i nye noveller eller romaner hver dag."

TRO, HODE OG KROPP

Braut sier han gjennom å jobbe med demente har fått et utvidet syn på hva tro er.

– Situasjonen er preget av at en mister taket på sammenhenger. Det gjelder både språk og måten en opplever livet på. Troen kan være det som lar det være en viss sammenheng.

Han merker at det betyr mye for flere bare det å se en prest lyse velsignelse.

– Troen er ikke noe som sitter i hodet, men i kroppen. Troen er ikke abstrakt. Trospraksis, som nattverd, sitter som et nedarvet minne for mennesker her. Det er utrolig sterkt å se.

Han siterer Henry Nouwens ord om presten som «a living reminder».

– Vi er levende påminnere, og vi er en del av historien der Gud faktisk åpenbarer seg kroppslig. Inkarnasjonsteologien blir veldig viktig når en jobber på et sted som her.

Prest Sjur Isaksen.

Vær bevisst din sårbarhet, og se storheten i tjenesten, råder Sjur Isaksen ferske prester. Selv kan han fortsatt kjenne nervøsitet før begravelser.

Han var spent, Sjur Isaksen, da han forrettet sin første begravelse.

– Jeg husker den så godt. Jeg er fortsatt ofte nervøs før begravelser. Det er fordi jeg som prest leder mennesker i virkelig meningsfulle stunder. Det kan bli et overveldende ansvar. Samtidig er dette en side ved presterollen som er veldig tiltrekkende! Du bistår mennesker i livets store hendelser med Gud.

For Isaksen handler nervøsiteten om frykten for å ødelegge dagen for noen.

– Jeg kan bli lei av å kjenne på det. Men jeg har forsonet meg med at det er en side ved personligheten min. Dessuten kan nervøsitet ha gode sideeffekter. Jeg blir

skjerpet. Og jeg tar mennesker og situasjoner på alvor.

ARBEIDSGLEDEN

Etter 12 år som praktikumslærer ved MF, skal Isaksen nå fungere som prest i Fagerborg menighet. Han er også stortingsprest.

– Det var ikke selvfølgelig at jeg skulle jobbe som lærer ved MF. Da jeg startet studiet, var det først og fremst det å bli prest som motiverte meg. Interessen for faget kom etter hvert. Motivasjonen for MF-jobben har hele tiden ligget i det å levere gode kandidater til kirken.

Overleveringen skjer i vigslingen, og Isaksen uttrykker takknemlighet for de om lag 80 ordinasjoner han har vært med på som forbereder og MF-representant.

Som tenåring var Isaksen aktiv ungdomsleder i kirken på Kolbotn. Han ble utfordret til å holde andakter, lede forsamlinger og snakke med mennesker.

«Å være prest handler om å legge til rette for møter mellom Guds hjerte og menneskers sjel.»

De ordentlige innsjekkingene i livet

– Hvis jeg kan ha dette som yrke, ville det vært helt fantastisk! tenkte han da.

Nå, på en kafé i Oslo, smiler han og konstaterer:

– Det var så enkelt. Slik var min vei til presteyrket. Og nå er jeg faktisk veldig begeistret! Det er fint å få vende tilbake til full prestatjeneste. Den samme gleden er tilgjengelig for meg nå som sist jeg var menighetsprest.

SE BÅDE SÅRBARHETEN OG STORHETEN

Møtene med enkeltmennesker i hele bredden av befolkningen er den ene av to sider ved prestatjenesten Isaksen verdsetter.

– Å lytte til og bli en del av store, sterke livshistorier. Det gjør en hele tiden som prest, enten det er gravferd, sjelesorg eller vielser.

Det andre han verdsetter, er forkynnelsen.

– Jeg er glad i å forkynne. Jeg liker å bruke språket.

– *Hva er dine råd til kommende prester?*

– Jeg er opptatt av kombinasjonen faglighet og sårbarhet. Begge deler er forutsetninger for å komme mennesker i møte med noe som virkelig betyr noe. Det første rådet må være at en er bevisst ens egen sårbarhet, slik at du kan være åpen for andres. Sårbarhet kan være noe herk. Samtidig er det der vi gjør de ordentlige innsjekkingene i livet.

Neste råd er å løfte hverdagens prestatjeneste til å handle om noe stort.

– Minn deg selv på at det å være prest handler om å legge til rette for møter mellom Guds hjerte og menneskers sjel. Setningen har jeg lånt av Leif Gunnar Engedal. Det uttrykket er viktig for meg. Og det kan motivere en trivialisering av prestatjenesten. Selv de minste ting kan bidra til møter mellom Gud og mennesker.

Isaksen ser raskt på klokka. En samtale med en 100-åring venter.

– *Gleder du deg?*

– Veldig!

Fire ulike prestetyper

Førsteamanuensis Tone Stangeland Kaufman.

Gjennom media får vi se ulike prestekarikaturer, som den Bjarte Tjøstheim spiller i NRK-serien *Presten*. Men hva sier fersk forskning om presters identitet og spiritualitet?

I boken *A New Old Spirituality? A Qualitative Study of Clergy Spirituality in the Nordic Context* tar førsteamanuensis Tone Stangeland Kaufman opp aspekter både ved hverdags-spiritualitet og mer tradisjonell trospraksis. Boken er basert på doktoravhandlingen, der hun intervjuet prester.

– De hadde ulike idealer for sitt åndelige liv, og blant noen oppdaget jeg også et sprik mellom ideal og virkelighet.

Ved å se på forholdet mellom deres idealer og den praksisen de rapporterte om i intervjuene, laget Kaufman en typologi på fire hovedgrupper. Dette er: De Tilfredse, De Utilfredse, De Nidkjære og De Avslappede.

YTRE IDEALER OG SKYLDFØLELSE

– De Tilfredse har ikke så høye idealer for sitt åndelige liv og er stort sett fornøyde med trospraksiser som er innvevd i hverdagslivet profesjonelt og privat. De Utilfredse har derimot andre idealer for sitt åndelige liv. Flere har bakgrunn fra kristne sammenhenger der idealet om en stille stund med bønn, Bibel og eventuelt andaktsbok har vært løftet frem, forteller Kaufman.

Gruppen strever med å leve opp til sine idealer, evaluerer stadig sin egen praksis og sliter med dårlig samvittighet.

– De Nidkjære har høye idealer for sitt åndelige liv og lever også opp til dem. De har et intensjonelt forhold til egen trospraksis og er i forkant, sier Kaufman.

De Avslappede lever i trospraksiser som på et vis overgår deres idealer. Det åndelige livet er viktig for dem, men den drivkraften kommer innenfra. Den er ikke styrt av ytre idealer eller skyldfølelse. De har et avslappet forhold til sitt åndelige liv.

KILDER TIL ÅNDELIG FØDE

Kaufman fant tre hovedkilder som gir prestene inspirasjon og næring for tro og tjeneste.

– Det første er hverdagsspiritualitet (innvevd). Den utgjør en betydningsfull, men i faglitteraturen lite fokusert og uttalt kilde for prestedtjenesten.

Tjenesteorientert spiritualitet (innvevd) er forankret i prestedtjenestens kjerneområder.

– Mange prester trekker frem betydningen av selve prestedtjenesten når jeg spør om hva som er livgivende kilder for dem i deres tro og tjeneste, både privat og profesjonelt. Dette kan gjelde både det å lede gudstjeneste, forkynde, møte enkeltmennesker og de ulike forberedelsene. Dette ble for meg en viktig innsikt i arbeidet med avhandlingen, forteller Kaufman.

Siste hovedkilde er trospraksiser som befinner seg i utkanten av prestens hverdagsliv både profesjonelt og privat. De må oppsøkes på bakgrunn av et bevisst valg (intensjonell). Eksempler er å gå i åndelig veiledning eller sjelesorg, reise regelmessig på retreat, gå pilegrimsvandring, delta på aksjonsdager for klima, gå til skriftemål eller delta i en bønnegruppe.

BEVEGELSE MELLOM VALG OG VANE

– Studien viser at nøkkelen til en bærekraftig spiritualitet både for prester og andre kirkelige ansatte ligger i en bevegelse mellom intensjonelle praksiser og praksiser som er innvevd i hverdagslivet privat og tjenesten. Altså i bevegelsen mellom valg og vane, sier Kaufman.

For mange er det livgivende å søke kilder utenfor egen hverdag og tjeneste som inspirasjon til åndelig fordypning, samtidig som det er nødvendig at disse integreres i den egne hverdagen og tjenesten, utdyper Kaufman.

– Av samme grunn blir skillet mellom disse kanskje kunstig i det virkelige liv fordi de henger sammen.

Noen praksiser er obligatoriske eller ikke-valgfrie, som å forrette på gudstjeneste eller preke. Andre er valgfrie, men så automatisert at en kan vandre rett inn i dem uten å måtte tenke bevisst over dem. De er dermed ofte usynlige eller blir oversett også av dem selv.

– Avhandlingen min synliggjør slike innvevde og ofte hverdagslige trospraksiser. Jeg mener de også må regnes med. De bidrar til en åndelighet for prester (og lekfolk) som bærer. De er «the real thing». Dette gjelder både de trospraksiser som tilhører tjenesten, og de som tilhører det private hverdagslivet.

NY-GAMMEL SPIRITUALITET

Kaufman ser i sin forskning at det kan være livgivende å gå nye veier og oppsøke nye kilder.

– Prestene vi møter i boken er på leting etter en spiritualitet som taler både til tanke, sjel og kropp. De oppsøker klassiske kristne kilder og ressurser, og praktiserer de gjerne på fornyede måter. Denne tendensen betegner jeg som en ny-gammel spiritualitet.

Prestene ser ikke på kristen tradisjon som en ferdig pakkeløsning de ukritisk skal overta, men som en ressursbank eller skattekiste de kan øse av på bakgrunn av egen lengsel, behov og livssituasjon. Ignatiske åndelige praksiser kan utgjøre det gamle i denne sammenheng. Erfaring som kilde til åndelig liv, behovet for å ivareta egen åndelig lengsel og modning samt årvåkenheten for det relasjonelle utgjør det nye.

TEKST: HILDE ARNESEN

- Våg å snakke om Guds kall

Den norske kirke kommer til å trenge mange nye prester i årene som kommer. Hvordan møter biskoper denne utfordringen?

– Jeg har veldig tro på den direkte kontakten, en til en. Vi har bedt alle våre ansatte om å i løpet av 2017 utfordre minst ett menneske til å ta kirkelig utdanning. Ikke bare til prest, men også kateket, diakon og kantor, sier Olav Øygard, biskop i Nord-Hålogaland.

STORT BEHOV

Ifølge Kirkerådet er 60 prosent av dagens presteskap over 50 år. Gruppen over 60 år utgjør 32 prosent av alle prestene. I tillegg er det også stort behov for flere kateketer, diakoner og kantorer i tiden som kommer.

Særlig opplever bispedømmene nord i landet at de i større grad må ta ansvar for rekrutteringen nå enn tidligere.

– Vi har hatt dårlig rekruttering i alle år, men tidligere var det slik at noen prester måtte til det som blir sett på som utkantsstrøkene fordi det ikke var ledige jobber i de mer sentrale strøkene. Med den prestemangelen vi står overfor må vi være selvforsynt i langt større grad, sier Øygard.

– FEIGE

Han har stort håp om at prestespirene fra hans bispedømme vender tilbake til tjeneste når de er ferdig utdannet. Derfor følger de opp studentene og holder kontakten underveis i utdanningsløpet. Bispedømmet deltar også aktivt på utdanningmesser og samarbeider med relevante utdanningsinstitusjoner.

– Men vi må også våge å snakke om Guds kall til tjeneste. Vi er blitt for feige i møte med det. I stedet må vi være frimodige. Vi må også innrømme at alt kristent arbeid på sikt er rekrutterende. Gjennom å kalle til tro kaller man også til tjeneste.

STYRKER UNGDOMSARBEIDET

Også Ingeborg Midttømme i Møre trekker fram kall til tjeneste som viktig i rekrutteringen.

– Vi må ha frimodighet til å forkynne og kalle til tjeneste. Gud bruker oss mennesker til å kalle andre mennesker, sier hun.

I fjor jobbet de målrettet for å styrke ungdomsarbeidet i deler av bispedømmet.

– De beste til å rekruttere til kirkelig tjeneste er jo de som selv jobber i kirka. Og vi håper trosopplæringen kan gi frukter på sikt. Målet vårt er at de unge skal bli kjent med kirka, og bli vant til å være der.

RINGTE ALLE SØKERE

Midttømme forteller at det per i dag ikke er så mange teologistudenter fra Møre. Men hun ringte selv rundt til alle som hadde søkt sommerjobb i bispedømmet for å bli bedre kjent med dem. Da spør hun for eksempel om hva de gruer seg til og hva de trenger og ønsker fra henne. Håpet er at de skal komme tilbake til Møre når de er ferdig utdannet.

– Det er langt fra Majorstua til Møre, og det er en stor avgjørelse å ta å flytte til et sted du kanskje ikke kjenner fra før. En god ting her er at den kristne tro står sterkt, og presten er svært ønsket i lokalmiljøene.

Fra hyrde og lære til trøste og bære

TEKST: VIDAR L. HAANES

Hva har skjedd med presterollen de siste hundre år? Og er endringene gode?

Utdanningen har alltid vært viktig for de lutherske prestene. Lek og lærd er et uttrykk vi fremdeles bruker. Det viser til presten som den lærde, mens lekmannen var ulærd. For over hundre år siden var prestene var kongens embetsmenn. Da var det særlig fokus på hyrde- og læreembetet. Men prestene måtte innse at embetsautoriteten ikke var tilstrekkelig. En trengte også en personlig og åndelig autoritet.

DATIDENS IDEAL

På den tiden var mange norske prester preget av Gustav Jensen og hans ideal om presten. Idealet var hyrden som vokter fårene, og som gjennom tålmodighet og forsakelser ofret alt for tjenesten. Kravet om å være en åndelig, helhjertet personlighet kunne nok gjøre noen motløse. Det er slitsomt å være en autentisk personlighet hele tiden.

Johannes Smemo, rektor ved MFs praktikum og senere biskop i Kristiansand og Oslo, ville føre prestestudentene inn i Ordets tjeneste, i det han kalte prekenkirken. Presten skulle være usynlig, slik at Ordet fikk lyde alene. Det er forvirrende og feil, skrev Smemo, å legge vekt på personlighet og vennskap i tillegg til nådemidlene: «Det heter 'i begynnelsen var Ordet', ikke 'i begynnelsen var livet'».

PRESTENS LIV SOM BEGRENSNING

Luther og hans samtidige søkte en nådig Gud. I dag søker mange en nådig neste. Dette har ført til en ny prekentype; den terapeutiske preken. Presten og forkynneren står ikke på prekestolen med den frimodighet Luther hadde, at når Ordet utlegges er Kristus selv nærværende, og dømmer og frelser både tilhørerne og predikanten selv. Mange prester har mistet frimodigheten. De forkynner ikke annet enn det de kan stå inne for i eget liv. Slik blir prestens liv begrensningen for budskapet.

Mange teologistudenter har fått kjenne presset fra de høye forventninger prestene møtes med. Stephan Tschudi, rektor ved universitetets praktisk-teologiske seminar for mer enn 50 år siden, ville avsile kandidater som hadde «svakt åndelig utstyr», ikke kunne føre seg eller tale skikkelig, eller hadde andre skavanker. Man skulle ha et godt hjem, og prestefruene burde helst være underlagt kirkelig disiplin. Biskop Ola Steinholt advarte i 1980 mot slike idealframstillinger av presten. Han mente en sann prest må være et troverdig, vanlig menneske. Praktikumlærer Rolf Nøtvik Jakobsen skrev på 90-tallet: "Eg er ikkje ein gong sikker på at det nokon gong har eksistert slike heilstørpte personlegdommar".

MONOPOLET SOM FORSVANT

Endringer i presterollen ble påtvunget prestene utenfra. De kunne ikke beholde monopolstillingen som hyrde, lærer, trøster eller bærer. De fikk konkurranse fra diakonene, kateketene, menighetslederne og kirkevergene. Lekfolk fikk makt og myndighet i menig-

hetsråd og bispedømmeråd. Mange prester strevde for å finne sin egen spesielle rolle i dette mangfold av tjenester, og ble stadig mer opptatt av arbeidsvilkår og etterutdanning.

Presterollen justeres stadig. Den praktiske prestegjerning utøves på en utmerket måte av de fleste prestene. Ofte hører man historier om rare prester, men så føyes det gjerne til at «vår prest er veldig god!» Prestene oppleves som nærværende i sjelesorg, samtale og i forbindelse med livets store høytider og overgangsriter. Men den delen av preste-tjenesten som er knyttet til læren er ofte mer utflytende.

Har vi så gått fra hyrde- og lære-prester til trøste- og bære-prester? Riktignok viser mange prester interesse for spiritualitet, retreat og åndelig veiledning. Det er jo også viktig og riktig at de som selv skal være hyrder og lærere, først arbeider på å utvikle sitt eget åndelige liv, så de kan hjelpe andre – både med å trøste og bære. For sa ikke apostelen: "bær hverandres byrder, og oppfyll på denne måten Kristi lov". Er ikke nettopp dette en av hyrdens viktige oppgaver: å trøste og bære?

Illustrasjonsfoto. Foto: Fotograf Schrøder. Bildet er fra fire presters ordinasjon i Nidarosdomen, november 1945. Fra venstre: Ole Riise, Arne Sæter, domprost Arne Fjellbu, Lars Tangvik Ofstad og Gunnar Wold.

SR-leder

Prest noe for meg?

Jeg fant det ikke ut over natten. Jeg tok heller ikke en undersøkelse på nett. Å velge å bli prest har vært en lang tankeprosess.

TEKST: TRUDE-CHRISTINA H. HALVORSEN,
STUDENTRÅDSLEDER

Jeg er ikke fra et kristent hjem. Troen utforsket jeg ved å stille spørsmål og prøve meg frem. Etter mange år med frivillighet i kirken, kom spørsmålet om jeg ikke hadde vurdert å studere teologi og bli prest. Først tenkte jeg at dette var så langt unna fra noe jeg kunne bli! Men tankeprosessen var satt i gang. Jeg gikk fra å være i gudstjenesten, til å være aktiv i gudstjenesten. Hele veien er jeg blitt utfordret i et komfortabelt tempo. Da jeg skulle velge utdanning, var teologistudiet blitt det naturlige.

Nå har jeg fullført mitt første år på MF. Veien mot målet er fortsatt lang. Men jeg kjenner at dette er noe jeg gleder meg til! Hvorfor studerer du teologi, har folk spurt. Den røde tråden er at jeg liker å jobbe med

mennesker – jeg liker å være med mennesker, og jeg tror på Gud. Dette første året har jeg lært å lese Bibelen på en helt ny måte, og ser derfor ting i en annen sammenheng enn før. Jeg har hatt mine frustrasjoner over studiearbeidet mitt. Ikke alt har vært lett å forstå der og da. Men etter hvert har jeg forstått mer og mer.

Jeg ser frem til å jobbe med blant annet konfirmandundervisning og sjelesorg. Å kunne utfordre andre til å bli med i gudstjenestene. Å møte konfirmanter som har spørsmål om troen, om livet, om Gud – og la de få stille alle spørsmålene de sitter med. Jeg har lyst til å være en som folk kan komme og snakke med. En fortrolig person som ikke nødvendigvis skal gi alle svar, men som evner å gi råd og tips om livet og det som måtte fylle hjertet. I fjor fikk jeg prøve meg som «festivalprest» under et arrangement i regi av KFUK-KFUM. Jeg holdt korte undervisningsbolker hver dag, og planla og feiret gudstjeneste med over 450 ungdommer. For første gang fikk jeg lyse velsignelsen. Dette var kanskje det skumleste jeg noen gang har gjort. Alle øynene som så på meg, fulgte med på hver minste bevegelse, og prestene som

var der. Det føltes nærmest som en eksamen. Snakket jeg for fort? Var det utydelig? Var bevegelsene riktige? Men, selv om alle de tankene gikk igjennom meg, så kjente jeg at dette var riktig. Her skal jeg være, dette skal jeg gjøre. Å få være med på slikt tidlig i studiet, det ga bare mersmak! Så nå sender jeg meldinger til min lokale menighet og spør om jeg kan være med å bidra på ulike gudstjenester.

Jeg velger å være nysgjerrig, jeg velger å utfordre meg selv på en arena jeg senere skal jobbe i. Slik finner jeg motivasjon. Hva kan du som er student gjøre for å bli motivert for studiet ditt? Jeg håper dere nye studenter vil trives godt her på MF. Jeg vil oppfordre deg til å prøve å bli kjent med noen nye - gjerne på tvers av studieretning, årskull og nasjonalitet. Det vil kunne gjøre studiehverdagen din bedre. Vær nysgjerrig, vær frimodig! Da jeg begynte her, ble jeg kjent med en som nå er ferdig utdannet som prest. Selv om vi var ulikt studienivå, hadde vi noen ting til felles, og det ene var: vi var begge studenter på MF.

Riktig godt semester!

Bibeloversetteren

En enkel telefonsamtale fra NMS endret livet til amerikaneren Matthew Monger.

TEKST: HILDE ARNESEN
FOTO: MF OG PRIVAT

Matthew Monger.

– Vi trenger en bibeloversetter i Mali. Og vi har hørt at du holder på med det gamle testamentet og lingvistikk, og at kona di er prest. Så vi lurer på om dere kan reise til Mali neste høst?

Det er 2008 og spørsmålet kom ut av det blå. Matthew Monger er i ferd med å fullføre mastergraden sin i teologi ved MF, og studier i lingvistikk ved Universitetet i Oslo. Dagen i forveien hadde en dame fra NMS lagt igjen beskjed på telefonsvareren hans. De ville snakke med ham. Nå satt han i sofaen hjemme og ringte tilbake.

– Jeg må nesten snakke med min kone først, men jeg tror det ordner seg.

Han la på.

– Jeg har en følelse av at den telefonen kommer til å forandre livet vårt, var første kommentar fra kona.

TRENGTE FORKLARING

Krølltoppen Matthew Monger er oppvokst i Virigina, USA. Kona, Maria Ådland Monger, møtte han på Ungdom i Oppdrags DTS på Hawaii. Etter hvert endte han opp som teologistudent på MF. Nå bor de i Drøbak. Maria jobber som ungdomsprest der, og

Matthew er MF-stipendiat. Han er nå i slutfasen av doktoravhandlingen sin.

Som student i møte med gresk og hebraisk kunne han ikke godta at «ting bare er sånn». Han trengte en bedre forklaring og begynte å studere grunnleggende lingvistikk. Etter hvert ble han særlig glad i de semittiske språkene. Hebraisk, syrisk, etiopisk.

Også i doktorgradsprosjektet ble trangen til å få vite mer avgjørende. Her tar han for seg Jubileerboken, en bok som kun er en del av den etiopiske bibelen. Utgangspunktet hans er de 14-15 bokrullene blant Dødehavsrullene som inneholder tekst fra nettopp denne boken.

AVDEKKET HULL

Matthew oppdaget fort at det var mye hull og mangler i dette tidlige materialet av Jubileerboken. Derfor gikk han tilbake til utgangspunktet og stilte spørsmålet ingen så ut til å ha tatt på alvor før ham: Er disse manuskriptene kopier av boken eller er de noe annet?

– Man har slått fast at disse bokrullene er hebraiske kopier av boken i den etiopiske bibelen. Men det er jo bare tull. Det har blitt

slått fast uten at folk har sjekket ordentlig.

For det viser seg at det ikke er kopier av en hel bok, men deler av teksten og i en annen utgave enn i den etiopiske. Fragmentene fra Dødehavsrullene viser tidligere stadier av boken, og at den ble sendt rundt i mindre biter.

– Det er spennende å tenke på hvordan tekster ble overlevert og brukt og lest i antikken. Det bryter litt med vår forståelse av hva en bibel eller hellig tekst er.

MER ENN KVALIFISERT

Vi skrur tiden tilbake igjen til 2008. Selv om misjonærtilværelsen ikke var noe han hadde i tankene akkurat da NMS ringe, så hadde han alltid hatt lyst til å reise ut som misjonær. Det viste seg å bli en lett avgjørelse å ta.

– Alle valgene jeg hadde tatt i studietiden, og alt jeg hadde gjort fram til da ga plutselig mening. Det var så lett å skjønne at det var misjonærer i Mali vi skulle være.

Han hadde satset på teologistudier, valgt GT - et mindre vanlig fordypningsfag, og fordypning i hebraisk i lingvistikkstudiet. Både interessene og utdanningen traff.

Familien Monger flyttet til Mali i 2010, uten noe fast tidsperspektiv på hvor lenge de skulle være der. Men oppholdet ble kortere enn forventet.

– Jeg var mer enn kvalifisert til å være bibeloversetter. Jeg hadde til og med meldt meg opp til et kurs i fulani semesteret etterpå. Og det var jo det de ville ha meg som bibeloversetter til. Så jeg forsto fort at dette var meningen.

«Alle valgene jeg hadde tatt i studietiden, og alt jeg hadde gjort fram til da ga plutselig mening»

FINE OPPLEVELSER I SKYGGEN

Høsten 2010 dro familien på fem til Mali. De bosatte seg nord i landet og Matthew begynte som leder for gruppen som jobbet med å oversette Det gamle testamentet til fulani. Noen ganger dro de ut i landsbyene for å teste oversettelsene de hadde jobbet med. Matthew forteller ivrig om hvordan de samlet folk i landsbyen og satt i skyggen mens bibelteksten ble lest opp.

– Det var en fantastisk fin opplevelse. Det var jo første gang de hørte denne teksten. Det gjorde inntrykk å få se hvor engasjerte folk ble.

De stilte tilhørerne spørsmål for å se om de hadde fått med seg detaljene og forstått poenget. Og fikk gode råd om ord som ble brukt feil, og tilbakemelding på hva som er vanskelig å forstå. Så var det tilbake til kontoret for å finpusse, for å så dra ut igjen for å teste teksten et nytt sted.

– Å sitte å høre bibeltekster bli lest opp for første gang, det er spesielt og veldig gøy. Det var så mye spenning rundt det, og folk synes det var så stas at vi kom. Å få dra ut blant folk, se hvordan de oppfatter ting, og lære nye nyanser i språket. Det er en veldig fin måte å lære språk på.

URO OG USIKKERHET

I starten gikk det meste av tiden med til å lære språk, og forstå hvordan de skulle organisere sitt nye liv. Samtidig følte de på en stadig økende uro og usikkerhet. Var det trygt? Hvor kunne de dra? Hva kunne de gjøre?

– Helt fra starten av ble vi rådet til å ikke komme på jobb til samme tidspunkt hver dag, og å kjøre forskjellige ruter. Allerede da

merker man det. Det er de små tingene. Du begynner å tenke hva du skal gjøre hvis noen kommer for å ta oss.

Men de følte seg stort sett trygge i møte med lokalbefolkningen.

– Det var stor kontrast mellom beskjedene vi fikk, følelsen av usikkerhet, og det at vi følte oss så velkommen og ønsket av folket. Lokalbefolkningen var utrolig hyggelig og imøtekommende.

Etter hvert ble det likevel tydelig at de måtte ha en beredskapsplan klar. Alltid ha nok penger med seg. Bensin tilgjengelig. Et sted å dra hvis det skulle skje et angrep.

– Det tærer på. Til slutt fikk vi beskjed om å holde oss mest mulig hjemme og på kontoret. Og når du vet det er fordi noen mener det er fare for at du blir kidnappet ...

Høsten 2011 vurderte NMS situasjonen som for farlig til at en barnefamilie kunne bo i området. De første kidnappingene og kampene skjedde rett etter at de dro.

– Vi reiste derfra med en følelse av frykt. Vi fikk ikke gjennomført det vi ønsket. Jeg føler meg ikke ferdig med Mali, men slik situasjonen er nå er det helt uaktuelt for vestlige å være i området.

Uteksaminerte ved MF våren 2017

BACHELOR I KULTUR- OG SAMFUNNSFAG, STUDIEPROGRAM RELIGION, KULTUR OG SAMFUNN

Amin, Halima
Andersen, Cathrine
Aurlien, Eline
Bergstrøm, Emmanuel
Bratseth, Kristine Husby
Farstad, Knut
Folkvord, Malene
Frydenborg, Jon
Gavriilidis, Marianna
Jensegg, Siri Dukstad
Johansen, Hanne Therese
Jonassen, Marte
Jæger-Lian, Rune
Karlsen, Lasse Mandelid
Kjøndal, Kristian
Måkestad, Mikael
Pender, Hannah Elizabeth
Pum, Za Thung Lian Siang
Sand, Ann Iren Hårdnes
Wako, Miesa
Winnem, Kenneth

BACHELOR I KULTUR- OG SAMFUNNSFAG, STUDIEPROGRAM UNGDOM, KULTUR OG TROSOPPLÆRING

Gaukås, Tor Olav
Holmen, Marie Skarrebo
Hungnes, Ragnhild Narvestad
Jansen, Ole Martin
Johansen, Cecilie Trogstad
Kessel, Birgitte
Lippert, Stig Andre

BACHELOR I TEOLOGI

Borgnaba, Kwabena
Bråthen, Jennifer Ann Perez
Crisostomo, Jocelyn Cayabyab
Gellamucho, Aiza Mae

Haug, Petter
Jimena, Cristine
Mendoza, Debbie Kate
Miranda, Love Tindugan
Mugambi, Fredrick Mwenda
Mukaria, Elizabeth Mukiri
Rasmussen, Filip
Sarile, Charity
Sisada, Michelle Ros
Tolentino, Esperanza
Tveito, Birgitte
Ukaegbu, Chinedum Solomon

CAND.THEOL.

Barstad, Anders
Bleiktvedt, Arnstein
Bratseth, Ole Kristian
Dyrkolbotn, Tone Marit Håland
Grøvle, Gunhild Vesteraas
Gulowsen, Kristin Alice Bremnes
Karlsen, Silje
Moe, Ingvild Kråkenes
Nielsen, Christian Dag
Svane, Richard Olsen
Vesteraas, Magnus Grøvle
Ørland, Lars Lauvvik
Øygard, Ingrid

MASTER I KULTUR- OG SAMFUNNSFAG, LEKTORPROGRAM

Jensen, Eivind Halvorsen
Leikvoll, Thomas
Steinland, Britt-Iren Flemmen
Steinsland, Thomas

MASTER IN HISTORY OF RELIGIONS

Ophoff, Jesse

MASTER IN RELIGION, SOCIETY AND GLOBAL ISSUES

Correa, Lilian

Eli, Eduardo Folster
Greenquist, Lisa Benedikte
Grimstad, Sara Marie
Håkull, Ina Kathrine
Jelmert, Mari
Kahnyuy, Rachel Leinyuy
Karlsen, Hanna
Kaykpah, Peter Flomo
Knudsen, Marcus Mauricio
Mwita, James
Oduori, Mercy Rehema
Paye, Allen
Puri, Keshab
Rief, Jørgen Leithe
Sayyada, Maryam Islam
Stefie, Stefie
Tabi, Julius Izza
Tystad, Silja Charlotte
Væring, Mirjam
Wetuh, Victorine Qui

MASTER I KRISTENDOMSKUNNSKAP

Østeryd, Kine Elise

MASTER I DIAKONI

Bergly, Hilde Renate
Løvrød, Rønnaug Torland
Nilssen, Siri
Berg, Anders
Frøyland, Martha Tornoe

MASTER I KIRKELIG UNDERVISNING (KATEKETUTDANNING)

Andersen, Bente Engen
Eikenæs, Steffen
Frøyen, Elise
Larsen, Ann-kristin Halle
Leikvoll, Solveig
Myklebust, Anne Karen
Vesterberg, Caroline Anna
Vikre, Marit Sofie Teistedal

ERFARINGSBASERT MASTER I KRLE/RELIGION OG ETIKK

Beckmann, Anne
Fiskvik, Åse
Gullichsen, Karin Winsnes
Jacobsen, Ingvild Gjerpe
Jensen, Ingeborg Francke
Mathisen, Ranja
Sand, Katrine Eeg
Viberg, Inger Marie

MASTER I KLINISK SJELESORG

Bråthen, Jon-Erik

ASSOCIATE DEGREE IN MINISTRY, MISSION AND MEDIA

Bartaula, Hemanta
Raihing, Themreichon
Singh, Gajendra

ERFARINGSBASERT MASTER I PRAKTISK TEOLOGI

Refsdal, Knut

MASTER OF THEOLOGY

Friestad, Kjetil Hannevik
Hlasek, Vit
Mariki, Mary
Roaldsnes, Halvard Hauge

PHD KRISTENDOMSKUNNSKAP

Tornøe, Kirsten

PHD TEOLOGI

Aarbakke, Harald

FRITTSTÅENDE PRAKTISK-TEOLOGISK UTDANNING

Berg, Mari Sønnesyn
Larsen, Dennis Anders
Lindtjorn, Maarten Andreas
Pettersen, Vidar
Tøndel, Anette Emilie

Forskning aktuelt

Vil du bli kjent
med flere
MF-utgivelser?
Se mf.no.

MF PÅ TOPP I STOR EVALUERING

MF er en av de mest innovative forskningsenhetene i teologi i Europa, ifølge internasjonal ekspertkomite.

I resultatene av den store evalueringen av norsk humanistisk forskning (Humeval) kommer MF svært godt ut – og er klart best blant de teologiske miljøene i Norge. Evalueringen er gjort av en internasjonal gruppe på bestilling fra Norsk Forskningsråd. Rapporten fra evalueringen nevner kun MF og HF/UiO blant universitetene og høyskoleinstitusjonene som «svært gode eller utmerkede (excellent) med tanke på kvaliteten av forskningspublisering.» Fra før er det kjent at MF er den institusjonen som publiserer mest per faglig tilsatt. MF-professor Jan-Olav Henriksen er nr. 11 på listen over mestpubliserende forskere i Norge – og topp tre i humaniora. Rektor Vidar L. Haanes berømmer Henriksen for hans enestående innsats.

EN AV DE MEST INNOVATIVE FORSKNINGSENHETENE

Panelet som har vurdert MF og andre institusjoner innen religion og teologi sier at på dette området er MF «svært godt representert i internasjonal forskning, har hatt flere store publikasjoner hos internasjonale forlag, og er en av de mest innovative forskningsenhetene i Europa.» Evalueringen trekker særlig frem den systematisk-teologiske forskningen ved MF.

STERK INTERNASJONAL PROFIL

Utredningen peker også på at kandidater som er utdannet ved MF bidrar til utdanning i andre deler av samfunnet, og i ulike kirkesamfunn. Videre fremholdes det at den sterke internasjonale og interdisiplinære profilen ved MF gjør at kandidatene får en solid skoleing, som vil kunne gi sterke samfunnsbidrag. Ifølge evalueringen er det også dokumentert at MF allerede har stor betydning på ulike samfunnsfelt.

NYE BØKER

Ved MF feirer vi stadig nye vitenskapelige publikasjoner. Her forteller professor Terje Hegertun og studiedirektør Hilde Brekke Møller om sine ferske bøker.

TERJE HEGERTUN

The Spirit Driven Church: Signs of God's Graceful Presence.

Dette er en bok som er opptatt av hva det er som konstituerer og kjennetegner den kristne kirke i verden, uavhengig av konfesjonelle egenarter og særegenheter. Viktigere enn hvordan kirken er organisert, er spørsmålet om hva som gjør at den har eksistert gjennom alle tider og i dag framstår mer mangfoldig og variert enn kanskje noen gang tidligere i historien.

Vi har gjerne hatt en tendens til å snakke om kirken som enten karismatisk eller sakramental. Min tilnærming er at den har det privilegium å være begge deler. Kirken lever takket være dens nådegaver og nådemidler. Dette er de to beina kirken er bygget på. Pinsedagen formet kirkens identitet. Siden da har den vært båret på nådens vinger og levd gjennom kraften fra det høye. Selv om kirken både er sårbar og på ingen måte feilfri, er den like fullt det store verdensvide trosfellesskapet der Guds ånd er nær. Det er ikke i første rekke hva den disponerer av menneskelige ressurser, men hva den er gitt av gaver fra Gud som er kirkens store fortrinn.

Jeg tenker at en kirke som lever av nådens gaver vil utvikle en sunn spiritualitet preget av gjestfrihet, åpenhet og trygghet. Dette forsøker jeg å dokumentere ved hjelp av kilder og figuranter som representerer kirken i hele sin store bredde. Jeg håper boken kan være et bidrag til den økumeniske samtalen som forsøker å forstå kirken som en frukt av den tredje trosartikkel.

HILDE BREKKE MØLLER

The Vermes Quest. The Significance of Geza Vermes for Jesus Research

Boken omhandler Jesusforskeren Geza Vermes, og hans forsknings-historiske betydning. Jakten på den historiske Jesus kalles ofte The Quest på engelsk. Tittelen på min bok spiller på dette; det er

både en kritisk gjennomgang av Vermes sin egen "Quest for the historical Jesus", og det er min "Quest" etter Vermes sin betydning.

Forskningen på den historiske Jesus har vært preget av en interesse for å beskrive sin egen forskningshistorie, og det har vært vanlig å dele forskningen inn i perioder: First Quest, Second Quest og Third Quest. Dessuten har man gjerne operert med en "No Quest"-periode mellom første og andre perioden. Geza Vermes hører til den siste av de tre, og blir ofte presentert som den forskeren som satte the Third Quest i gang. Forskingen i denne perioden blir ofte beskrevet som rent historisk orientert (og altså mindre teologisk enn tidligere perioder), og den kjennetegnes av en stor interesse for Jesus som jøde. Vermes sin bok *Jesus the Jew: A Historian's Reading of the Gospels* kan ses som et typisk uttrykk for disse trekkene.

Boken min har særlig tre funn:

1. Vermes har ikke hatt så stor betydning for å snu forskningen som tidligere antatt
2. Det har vært en betydelig interesse for Jesu jødiskhet også før Third Quest, bl.a. blant konservative forskere som tidligere har vært utelatt fra forsknings-historien
3. Geza Vermes sin beskrivelse av Jesus bygger i stor grad på bruk av rabbinsk litteratur. Jeg viser at denne bruken er problematisk, og foreslår at noen fortellinger i rabbinsk litteratur er inspirert av Jesusfortellinger.

«Da kjente jeg det!» x 2

Å være prest mellom fast og flytende

TEKST: FREDRIK SAXEGAARD, PRAKTIKUMSLEDER VED MF FOTO: LENA S. SANDVIK

For noen år siden ble jeg oppringt av en ung dame som hadde vært konfirmanten min da jeg var menighetsprest. Nå skulle hun gifte seg, og lurte på om jeg ville være presten i bryllupet. Det var hyggelig å bli spurt, datoen passet, så jeg takket ja.

Spørsmålet kom lenge før vielsen; det var vel derfor det var så enkelt å gi et positivt svar. Men

det gjorde også at jeg lenge glemte bort hele avtalen, helt til den nærmet seg, og det var tid for å samtale med paret, skrive talen, og i det hele tatt forberede seg.

Da kjente jeg det! At jeg var «rusten»! For selv om jeg underviser prestestudenter, og forsker på prester, så jobber jeg ikke som prest. Jeg er ute av praksisen. Antakelig litt som en musiker som ikke har øvd på mange år, men som lettsindig sier ja til å spille i bryllupet. Eller en lege som har jobbet som helsebyråkrat, og plutselig må sprette opp i selskapet når en gjest har fått et illebefinnende.

Så der satt jeg, ute av øvelse, og mistrivdes. En ting var at det var vanskeligere å få fasong på talen enn da dette var noe jeg gjorde jevnlig og jeg hadde kolleger å diskutere med. Men vel så mye var det at hele oppgaven, det å skulle gå inn og være prest igjen, var kommet på avstand.

Følelsen av avstand og usikkerhet ble ikke bedre av at jeg forsker på prester. For når en leser og diskuterer litteratur om presteyrket, kan en av og til bli overrasket over at det fortsatt finnes prester. Både empirisk forskning og pastoralteologi forteller om de mange krisene som har satt inn fra moderniteten av. Det er forkynnensens krise, sjelesorgens krise, gudstjenestens krise. Og derfor også prestatjenestens krise. Kirken har ikke lenger den legitimiteten og oppslutningen den hadde, og dette merker prestene bedre enn de fleste. Så fanges de

mellom ulike programmer for fornyelse som trekker i vidt forskjellig retning, noe som lett fører til en følelse av oppsplitting og utmattelse.

Det var altså nok av teori som underbygget den enkle, men sterke, følelsen av å være utilpass og på avstand. Men det hjalp ikke. Jeg hadde sagt ja, og nå var dagen her. Jeg skrev ut talen jeg tross alt hadde klart å få på plass. Fant frem vigselboka der navnene på brud og brudgom var lagt inn på en Post-it lapp. Tok på presteskjorta som hadde hengt ubrukt i skapet i lengre tid. La drakten i bagasjerommet, satte meg inn i bilen og kjørte av gårde.

Da kjente jeg det! I hele kroppen! Og denne gangen var det en stikk motsatt opplevelse. Jeg merket at det spilte ingen rolle at jeg var rusten. All verdens forskere og teologer kunne si hva de ville. Der og da hadde jeg entret en rolle som overhodet ikke var i flyt eller til forhandling, men som var helt på plass og solid. Kanskje talen ikke var topp, og kanskje jeg ville snuble i noen formuleringer. Men jeg var på vei for å være prest i to menneskers – og deres familiers og venners – vielse. Det var ingen tvil om hva som sto på spill, og heller ingen som helst tvil om min plass. Presteskjorta og drakten, kirkerommet som sto ferdig pyntet, alt var med å understreke det. Mismotet forsvant, og etterhvert som jeg nærmet meg kirken kjente jeg en sterk følelse av glede og takknemlighet over å få være prest.

Hvorfor denne vendingen fra flytende til fast, og fra mismot til trygghet? Jeg har tenkt mye på dette etterpå, og vil samle noen refleksjoner i fire punkter.

For det første merket jeg hvordan årene som prest fortsatt satt i kroppen. Jeg hadde kanskje kjent meg rusten i hodet, men nå tok sansene, klærne og riten over. Slik vil det være med mange som har holdt på lenge med en aktivitet; den slipper ikke så lett. For prester er dette kanskje ekstra tydelig, fordi en stadig må ut av sitt trygge miljø og møte mennesker som befinner seg i ekstreme situasjoner –ulykkelige som lykkelige. Det setter dype spor å sitte i en stille stue og formidle at den de er så glad i har omkommet i en trafikkulykke. Det setter dype spor å rekke mennesker nattverd, øse vann over

Illustrasjonsfoto, iStock.

dåpsbarns hoder, - eller kjenne din hånd mot brudeparets hender når du erklærer dem for rette ektefolk. Nå skulle jeg gjøre det igjen, og det var det mest naturlige i verden.

For det andre ble tydelig at presterollen ikke var et falleferdig skur som jeg hadde ansvar for å gi en slags troverdig fasong. Tvert imot, den var overraskende solid: Den sto overfor meg, og jeg kunne gå inn i den. Den er objektiv; ikke bare som gitt i Skrift og bekjennelse, men også fordi presterjeneste er et laug, som et stort fellesskap av mennesker har bidratt til. Presten trenger ikke å anstrenge seg for å være gjenkjennelig her og nå. Selv i en flytende modernitet vet folk hvorfor de trenger en prest, og hva en god prest er.

For det tredje kjente jeg gleden over å komme med noe fint. Det er lett å glemme, når kirkelige debatter og dilemmaer tapper. Men kristendom er en god ting. Den som arbeider møysommelig med å tolke både bibeltekster og levde liv, og som prøver å sette de to i forbindelse med hverandre, finner verdifulle sammenhenger. Det er fint å kunne formidle noe viktig, noe håpefullt, noe som åpner.

Og for det fjerde – og det slo innover meg etter at vielsen var ferdig, og jeg sto igjen i kirken med klokker og kirketjener: Det er en stor glede å jobbe sammen! Kirka er full av rare folk, og det er konflikter både her og der. Men det er virkelig også mange opplevelser av å være på lag, og å gjøre noe avgjørende viktig sammen.

PENDELBEVEGELSE

Så det var mitt lille vitnesbyrd om veien fra mismot til tro. Erfaringen er ikke hugget i stein. Neste gang jeg gjorde et tilsvarende oppdrag, var jeg tilbake til start. For det er mer snakk om en pendelbevegelse. Derfor gjelder den ikke bare en prest på si', men fulltidsprester også. Det bør til og med være en pendling. For dersom vi er upåvirket av religion er presset og hele tiden i endring, så er jeg redd for at vår trygge identitet mest blir uttrykk for isolasjon eller flukt. Da blir vi dårlige tolker. Men på den annen side: Hvis vi bare lytter til frekvensene som sier at alt flyter, da risikerer vi å ikke være til stede for det mennesket eller det fellesskapet som der og da trenger en prest.

Folk

AV FREDRIKKE REE AADLAND

PERSONALNYTT

Roald Oulie Eskildsen er tilsatt i fast stilling som praksisleder/universitetslektor, med tiltredelse 1/9-2017

Fra samme dato går **Idun Strøm Sefland** over i ny stilling som universitetslektor i sjelesorg.

Sjur Isaksen slutter pr. 1/9-2017 i sin stilling som universitetslektor i sjelesorg, men vil beholde en 20 % stilling ved MF.

Lars Kåre Grimsby er tilsatt i 3 årig engasjement som førstelektor i samfunnsfag, tiltredelse pr. 1/8-2017

Jorund Andersen er tilsatt 20 % stilling som universitetslektor II, tiltredelse 1/8-2017

STIPENDIATER:

Lina Snoek, Religionsdidaktikk, tiltredelse 1/8-2017

Uzair Ahmed, Samfunnsfag, tiltredelse 17/9-2017

Andreas Melsom Gregersen, Religionsvitenskap, tiltredelse 1/9-2017

Ledelsen

Det har skjedd endringer i MFs ledelse, og fremover er det denne flotte gjengen som skal holde kontrollen! Fra venstre: Rektor Vidar L. Haanes, prorektor Kjetil Fretheim, direktør Beate Pettersen, studiedirektør Hilde Brække Møller og økonomidirektør Gunstein Sandvik.

Vil du se bilder fra høstens semesteråpning?
Besøk MFs Facebookside!

Harald Aarbakkes disputas

15. juni forsvarte Harald Aarbakke sin doktoravhandling "The importance of Being the Eldest Brother and Its Relevance for New Testament Christology". Han holdt også prøveforelesningen «hvilken relevans har nystestamentlig kristologi for teologisk refleksjon i vår tid?» Vi gratulerer!

Andakten

Et slag for de gode kollegaene

TEKST: LINN SÆBØ RYSTAD, STIPENDIAT

Det er mange ting man kunne skrive andakt om fra et presteliv. Mitt presteliv ble (foreløpig) heller ikke så langt før akademia tok meg, men allikevel har jeg mange gode historier. På begynnelsen av et nytt semester vil jeg fremheve noen som ikke nevnes ofte når man snakker om prestelivets mange gleder; nemlig de gode kollegaene.

Det ligger mye nåde og god sjelesorg i en god lunsj. Jeg husker med glede lunsjer der vi snakket om jobben. Om ting som hadde gått galt på gudstjenester; den gangen du

hoppet over jomfrufødselen i trosbekjennelsen, den vanskelige begravelsen eller den fine konfirmanttimen. Vi snakket om livet. Hvor stress det var med tidsklemma og hvordan det å være prest ikke var oppskrift på suksess på date. Vi snakket om hvor håpløse kirken sentralt var og at alle burde vært som oss. Vi lo masse! Jeg hadde vært en mye dårligere prest hvis jeg ikke hadde hatt mine gode kollegaer og disse nåde-lunsjene.

Derfor, ved begynnelsen av et nytt semester, se deg rundt og se på kollegaene dine.

Du blir ikke bestevenn med alle. Du kommer heller ikke til å gå gjennom arbeidslivet uten å møte konflikter eller mindre gode kollegaer. Allikevel slår jeg et slag for de gode kollegaene og for å jobbe for å skape gode relasjoner til fremtidige kollegaer allerede nå. For enten du skal jobbe som eller jobber som prest, lektor, kateket, diakon, master i RSGI, trosopplærer eller noe helt annet, vet jeg at du kommer til å trenge nåde-lunsjer.

Karl William Weyde feiret 70 år

Professor Karl William Weyde fylte 70 år 22. mai, og holdt samme dag sin avskjedsforelesning «Is God a Violent God? Conceptions of God in the Hebrew Bible/Old Testament». Det ble også holdt seminar med temaet «The Hebrew Bible: Between Rhetorical and Historical Interpretations», hvor gjester fra inn- og utland holdt foredrag. Tidligere MF-kollega, professor Corinna Körting (Hamburg), gav en presentasjon av Weydes store innsats som forsker. Rektor Haanes takket ham på vegne av MFs ansatte og studenter. - Weyde har vært en inspirerende og god foreleser og veileder. Hans arbeid har vært preget av faglighet og dyp grundighet, samtidig som omsorgen for studentene og hans identitet som prest og prestelærer har kommet tydelig frem, sa Haanes.

Det ble en flott feiring med godt oppmøte!

«Instituttet» feirer 50 år

Alle tidligere hovedfagsstudenter og lærere ved Institutt for kristendomskunnskap er hjertelig velkommen til jubileumsmarkering på MF!

21. oktober kl. 18.30

Pris: ca. 350,-

For mer informasjon og påmelding, se mf.no/åpendag

Let etter et godt tilbud, så skal du finne.

Det kan vi forsikre.

[Ring oss på 23 68 39 00]

*Egen forsikringspakke
for studentmedlemmer
i Presteforeningen!*

Vi er skapt av Kristen-Norge for å verne og sikre verdier gjennom gunstige avtaler for både kirker, organisasjoner og privatpersoner.

Overskuddet gir vi tilbake til fellesskapet.

Som forsikringskunde hos oss bidrar du derfor til å skape nye, varige verdier for deg og den mangfoldige kristne virksomheten.

Vi har en spesialavtale med Presteforeningen som også studentmedlemmer nyter godt av.

Her er noen av fordelene vi tilbyr:

- ⊙ 20 % rabatt på alle skadeforsikringer
- ⊙ Spesialrabatt på personforsikringer
- ⊙ Skreddersydd innboforsikring
- ⊙ Egen forsikringspakke for studenter

Professor Victor Ghica viser fram en latinsk inskripsjon som antyder at vikingene reiste til Vest-Balkan.

Oppsiktsvekkende funn

- Vikingene kan ha vært i Kroatia, sier MF-professor Victor Ghica. Han har oppdaget tidligere ukjent kontakt mellom Skandinavia og Vest-Balkan.

TEKST: HILDE ARNESEN
FOTO: DRAGO HAVRANEK, CROPIX

Siden 2015 har MF vært involvert i utgravningene ved Bribir, et ikonisk arkeologisk område i Kroatia. MF-professor Victor Ghica, feltleder for Bribir utgravningene, forteller at flere gjenstander funnet på stedet viser at det har vært forbindelser mellom Dalmatia og Skandinavia allerede i det 8. og 9. århundre. Dette er en stor nyhet innen forskning på tidlig middelalder.

INTERNASJONALE UTGRAVNINGER

Varvaria-Breberium-Bribir arkeologiske prosjekt ble startet opp i 2013 og drives av

fire internasjonale partnere: the Museum of Croatian Arceological Monuments i Split, Macquarie University i Sydney, Šibenik City Museum og MF. Utgravningene utføres nå av et stort internasjonalt spesialistteam fra de fleste interessefelt i moderne arkeologisk praksis.

På stedet er det funnet flere gjenstander som dateres tilbake til det 8. og 9. århundre. Ghica mener disse må ha kommet til Kroatia fra, eller via, det sørlige Skandinavia.

RESTER AV VIKINGBESØK

- Det er spesielt interessant at vi har funnet en latinsk inskripsjon fra denne perioden som nevner Skåne-regionen i nåværende Sverige, sier Ghica.

Skriftanalyser daterer inskripsjonen tilbake til en gang mellom det 7. og 9. århundre, og den stemmer overens med flere av de første skriftlige kildene fra Vikingtiden. Bare tre biter av den forholdsvis lange inskripsjonen er funnet på stedet, og selv om det meste av teksten fortsatt mangler, viser bitene at det har vært kontakt mellom Dalmatia og Sør-Skandinavia på begynnelsen av

vikingtiden eller slutten av vendeltiden.

- Dette er både banebrytende og oppvekkende, sier Ghica og forklarer det med at middelalderhistoriologi ikke har en tolkningsmodell for en slik utveksling.

- Hvis tilfellet er at vikingene nådde flere deler av Europa, har vi så langt ikke registrert Vest-Balkan på kartet over viking-reiser.

Funnet har fått stor oppmerksomhet i Kroatia, og har også nådd italienske aviser.

LANG HISTORIE

Det aktuelle området i Kroatia har vært bebodd fra rundt 500 år f.kr. Bribir, et fort på toppen av en høyde, dukker opp i skriftlige kilder fra rundt 1100 e.kr. Byen ble hovedstaden til kongen av Šubić-klanen, Pavao I fra 1273-1312, som styrte Kroatia og Bosnia som en selvstendig prins. Det var under hans styre det ble bygget et slott på området, et franskansk kloster dedikert til St. Maria, og en gotisk kirke dedikert til St. Johannes. Byen falt i hendene til ottomanene i 1523, og Bribir mistet gradvis sin posisjon og ble etterhvert et lite, regionalt senter, og hjemstedet til den nå lavtstående adelsfamilien Šubić.

himla bra
bibelfortellinger

Himla bra gjør trosopplæringen enklere!

- Samlinger for 6-åringer
- Sprell Levende familiegudstjenester
- Bibelformidlinger; hørespill, animasjoner, tegneseriebilder, lekefortellinger med mer

Sjekk ut himlabra.no!

Velkommen til Åpen dag på MF lørdag 21. oktober 2017

PROGRAMMET I KORTE TREKK

kl. 9.30 - 15.00

- Luthersk salmeandakt anno 2017
- Kreering av æresdoktorer
- Markering av "Instituttet" 50 år

#REFORMASJONEN

- Reformasjonen - ikke som du tror
- Paulus og Luther, samstemte eller ...?
- Finnes et luthersk kirkerom?

#SKOLE OG SAMFUNN

- Religion in the Future
- Generasjon prestasjon og religion
- Hva skjer med kulturen hvis kristendommen forsvinner?

#JERUSALEM

- Hva er det med Jerusalem?
- Jerusalem i litteraturen
- Jerusalem i musikken

#FORSKNINGSGLIMT

- Korte presentasjoner av aktuell MF-forskning

mf.no/åpendag

Her er noen av dem
du kan møte på
Åpen dag:

DET TEOLOGISKE
MENIGHETSAKULTET

Ny bok av Knut Tveitereid

KNUT TVEITEREID /
HELLEVIK STUDIO

Jesus: overkommelig og ubegripelig

Fortellingen om Jesus er så overkommelig at unger forstår den, og så ubegripelig at et helt liv ikke er nok. Alle forteller Jesus-fortellingen litt på sin egen måte, som Matteus, Markus og de andre evangelistene gjorde det. I denne boka vil du oppdage din egen Jesus-fortelling.

Boka er utstyrt med QR-koder som leder til videosnutter på nettet. Illustrasjoner og animasjoner: Hellevik Studio

Kr 227,-

Boka kjøpes i din lokale bokhandel eller på www.verbumforlag.no

 Verbum

**Du trenger gode arbeidsredskap.
Vårt Land gir næring til tanken
og inspirasjon til troen.**

**Prøv oss gratis i tre uker.
Send VL til 1933**

vårt land

Din plass

Hvis din plass
er å være
en liten furu
på en fjellknaus

vær det stolteste
lille treet
på det fjellet!

Hvis din plass
er å være
en snauvokst blomst
på tynt jordlag

vær den modigste
lille blomsten
i den skogen!

Hvis din plass
er å være
en ensom troende
på et likegyldig sted

vær det skjønneste
Kristi brev og duft
på din egen plass!

*Diktet er inspirert av
2 Kor 2,15-16; 3,3*

Da jeg var ung og brennende kristen, var naturen noe som var "kjekt å ha", men ikke mer. Alderen, erfaringer og teologistudiet har gitt meg mer balanse. Heldigvis. Naturens mangfold og opprinnelige harmoni har mye mer egenverdi enn menneskers behov for vann, mat og råvarer. Dessuten tenkte mange på 70-tallet at Jesus kommer tilbake når som helst, så naturvern og til og med studier ble oppfattet som unødvendige.

I dag vet jeg – og vi – at begge deler er viktige, både det å ta vare på skaperverket og å studere. Og å vente på Jesus ...

Takk for at du er med på å muliggjøre at nye studentkull på MF lærer dette.

Pirjo Krabye

Pirjo Krabye

Forfatter
Studiekonsulent ved MF

Kontonummer: 3000.17.41841
Vipps til 89000
Merkes med "Lys og liv nr 3"

